

Fra Espe på Fyn. Håndbogens opslag er varierede med et væld af instruktive diagrammer, fine tegninger og smukke fotos. Gengivet fra bogen.

Engageret guide til skovrejsning og skovudvikling

'Danmarks nye skove' er inspirerende, indbydende og emmer af skovglæde, men ville vinde med en skarpere afgrænsning, en jævnere detaljering og flere erfaringer fra praksis

Af Per Stahlschmidt

Chefkonsulent, forstkandidat Jørgen Nimb Lassen og skovbrugsprofessor Jørgen Bo Larsen har skrevet en velillustreret og indbydende bog 'Danmarks nye Skove - Håndbog i skovrejsning og skovudvikling'.

Nimb Lassen, Landskabsværkstedet har bl.a. brugt erfaringerne fra sin evaluering af 20 års skovrejsning. Bo Larsen, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet, har været en drivende kraft i omlægningen til en mere naturnær skovdrift i Danmark.

Bogen er tænkt som en hjælp-til-selvhjælpsguide for skovrejsere til fremme af en mere bæredygtig skovrejsning og skovudvikling. Derudover angives målgruppen at være studerende, grønne fagfolk og andre involverede i planlægning og forvaltning af skov og landskab, altså en meget bred målgruppe.

De første kapitler er grund-

læggende lærebogsstof om skovens udviklingshistorie siden istiden, træets anatomi og fysiologi, træernes vækstvilkår og gennemgang af de vigtigste skovtræarter. Derefter følger 19 opslag med hver sin skovudviklingstype.

En skovudviklingstype „beskriver den på langt sigt ønskede bevoksningstype for en given lokalitet og udtrykkes i form af et forventet skovbillede, en tilstræbt træartssammensætning og en mulig udviklings- og foryngelsesdynamik.“

Et eksempel på en skovudviklingstype er 'eg med lind og bøg'. Kapitlet er et let bearbejdet uddrag af 'Naturnær skovdrift' fra 2005 hvor Bo Larsen var redaktør og hovedforfatter. Hver type er illustreret smukt og informativt af Anders Busse Nielsen. Det er derfor let at sammenligne typerne indbyrdes. Kapitlet udgør en gedigen kerne i bogen. Og det glæder mig at selv om grundholdningen i bogen er naturnær skovdrift, er den rumme-

lig nok til også at lovprise opleves af en traditionel, ren søjlehal af bøgetræer. Skovens natur- og oplevelsesværdier karakteriseres ud fra begreber som naturskønhed, oprindelig, beskedenhed, kulturhistorie, socialt samvær osv.

Skovbryn, afgræsning og biotoper som søer, moser, hede, eng og overdrev behandles mere oversigtligt. Det samme gælder skovens stier og faciliteter.

I kapitlet om skovens kulturstart er der anvisninger på hvordan man kan plante i rækker (nødvendigt for en rationel organisering af arbejdet) uden at rækken er synlig for skovgæsten (nødvendigt hvis skoven skal opleves som selvgroet). Et relevant modsætningsforhold når emnet er at skabe skov der har til hensigt at fremstå som natur. Der er ikke eksempler på planteplaner i bogen, men det havde været interessant at se hvordan man kan kombinere en rationel blanding af træarter med at blandingen opleves

som selvgroet, dvs. uden systematik.

Der er fotos, men ikke planer eller analyser af eksisterende, nye skove i bogen. Men for et 14 ha stort areal i Kirke Eskilstrup er vist ni forskellige modeller for planlægning af skoven, hver med et specifikt formål som produktion, vanddring, idræt, mad, vildt osv. Fordomsfrit bydes alle interesser velkomne i skoven. Med sin ekstreme fokusering på en enkelt dimension er modellerne tænkt som inspiration ligesom i C.Th. Sørensens '39 haveplaner - typiske haver til et typehus' fra 1966.

For bogen samlet set er fællesmængden med drift af eksisterende skove stor, mens emner der er specielle for skovrejsning har begrænset plads. Om den nye skov er placeret godt eller dårligt i landskabet står der intet om. Heller ikke hvordan man kan tackle krydsende infrastrukturanlæg som højspændingsledninger og støjende veje. Måder at fremme den langsomme overgang

fra agerens vilde flora til en moden skovbundsflora er heller ikke et emne der har fundet vej til bogen.

Udstyret er fremragende. Opslagene er varierede med et væld af instruktive diagrammer, fine tegninger og smukke fotos. I det hele taget emmer bogen af glæde over skov og lyst til at videregive begejstringen. Der er tale om formidling også til ikke-fagkyndige, det er ikke en videnskabelig bog. Derfor er det også i orden at litteraturlisten er ordnet efter titel og ikke som normalt efter forfatter. Men det kræver at henvisningerne i teksten så også nævner titel. Det er generende at det ikke er tilfældet. Som håndbog havde det endvidere været hjælpsomt med et stikordsregister.

Formen i teksten er ordrig, positivt anvisende og holdt på et ret uforpligtende niveau. Eksempelvis råd om hvordan man bør tilgodese naturværdier i skoven: „De forskellige hensyn skal derfor afvejes mod hinanden. Det udelukker selvfølgelig ikke den enkelte målsætning at man altid forsøger at maksimere naturpotentialet som led i sin skovrejsning. Men man bør naturligvis sætte ambitionen i forhold til skovens andre formål og værdier. Nogle steder må det optimale for naturen således vige til fordel for andre hensyn - og vice versa.“ (s. 176). Det er uimodsigeligt, men efterhånden kommer man som læser til at tørste efter konkretisering og problematisering.

‘Danmarks nye skove- Håndbog i skovrejsning og skovudvikling’ er et omfattende og inspirerende værk, indbydende og lettilgængeligt med flot og generøst udstyr. Med en skarpere afgrænsning, mere jævn detaljering og større inddragelse af erfaringer fra praksis, ville den endnu bedre leve op til sin titel. □

Jørgen Nimb Lassen og Jørgen Bo Larsen: Danmarks nye skove. Håndbog i skovrejsning og skovudvikling. Landskabsværkstedet 2013. 321 s. 399 kr. Kan bl.a. købes på www.dag.dk. Se under butik.

ANMELDER
Per Stahlschmidt er landskabsarkitekt og tidligere lektor på KVL (landskabsarkitektstudiet) med speciale i landskabsplanlægning og -analyse.

Tilbud - Trin for trin. Udbudsportalen 2013. www.udbudsportalen.dk > vejledninger > Tilbud-Trin-for-Trin.

• Trin-for-trin-vejledning som skal hjælpe mindre og mellemstore virksomheder i at byde på offentlige udbud. Udgangspunktet er serviceopgaver i EU-udbud, altså ikke bygge- og anlægsopgaver. Da vejledningen retter sig mod EU-udbud, støtter den sig til udbudsdirektivets regler. De ‘nationale’ udbud er underlagt den mindre restriktive tilbudslov.

Anlægsgartnerens plejehåndbog. Af Kim Tang. Danske Anlægsgartnere 2013. 16 s. Der bestilles mindst 50 stk. a 5 kr. ad gangen. www.dag.dk.

• Kort plejevejledning som anlægsgartneren kan stikke privathavekunden i hånden når arbejdet er færdigt. Så kan man sikre sig at kunden har modtaget al nødvendig instruktion, f.eks. om vanding af beplantning og plæne og forebyggelse af sporkøring.

Fredning af selvstændige landskabsarkitektoniske værker. Rapport fra arbejdsgruppe Kulturstyrelsen 2013. 28 s. www.kulturstyrelsen.dk.

• Siden i 2010 blev der åbnet for at frede selvstændige landskabsarkitektoniske værker. En arbejdsgruppe opstiller anbefalinger til lovgrundlag og bevarelse af fredningsværdierne og foreslår 18 fredningsemner.

Aktuelle kurser	Kode	Startdatoer	Dage
Anlæg i natursten, træ og vand	42385	7/10, 4/11, 2/12	15
Etablering af mindre anlæg med fliser og planter	44276	16/9	20
Grundlæggende beskæring	40842	5/8, 18/11	5
Grønne anlæg, planlægning og plejeopgaver	42844	2/12	10
Havedesign, perspektivtegning	42914	21/10	10
Normer for anlægsgartnerarbejde	40833	30/10	2
Plantevækst og etablering af grønne anlæg	42316	7/10	15
Sprøjtcertifikat, opfølgingskursus	40837	25/9 og 6/11	1

Scan QR-koden og læs mere om skolens mange kurser

Mere information kontakt Claus Cornelius på telefon 24 28 80 30, eller uddannelses- og erhvervsvejlederne på telefon 46 300 400, hverdage mellem kl. 8.30-11.30.

Tilmeld dig direkte på www.rts.dk eller www.efteruddannelse.dk. Kursusgebyr og minimumsantal: 120 kr. pr. kursusdag. 10 kursister kursisterne optages i rækkefølgen tilmeldingerne indgår.

Roskilde Tekniske Skole • Vilvorde • Køgevej 131 • 4000 Roskilde

Svend Andersen
Plantefokus
Professionel træ- og planterådgivning

Din direkte vej til faglig sparring og udvikling.

Tlf.: 30 32 72 33
www.plantefokus.dk

træ **FÆLDNING**
træ **BESKÆRING**
træ **PLANTNING**
rod **FRÆSNING**

Sengeløsevej 9
2630 Taastrup
Tlf. 43 71 02 18
Fax 43 52 01 09
www.henrikhavn.dk

Henrik Ravn Træpleje ApS
„ham med træerne“
Grundlagt 1964

ARS
Beskæringsværktøj

Stangsakse op til 3 m lange

Knivtandsseve * Topsave

Håndsakse * Ørnenæb

SITAS
www.sitas.dk • 44 65 05 65